

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

Ot.prp. nr. 19

(2004–2005)

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

Tilråding fra Landbruks- og matdepartementet av 12. november 2004, godkjent i statsråd samme dag. (Regjeringen Bondevik II)

1 Hovedinnhold i proposisjonen

Etter lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) § 1 ytes erstatning for naturskader i de tilfeller hvor det ikke er adgang til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikringsordning. Departementet vil i denne lovproposisjonen foreslå visse justeringer av grensene mellom statens naturskadeordning og alminnelig forsikring.

Departementet foreslår at ansvaret for stormskader på skog som hovedregel overføres fra statens naturskadeordning til alminnelig forsikring. Departementet tar imidlertid sikte på å fastsette i forskrift at naturskadeordningen likevel skal tre inn når skadeomfanget er særlig omfattende. Dette vil gjelde når en enkelt skadehendelse overstiger 200 mill. kr. Skogeiere som ikke har forsikret skogen mot stormskader får ikke erstatning fra naturskadeordningen.

Departementet foreslår videre at ansvaret for naturskade på hage, hageanlegg og gårdsplass samt tilførselsvei overføres til alminnelig naturskadeforsikring etter lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring. Dette vil da bli knyttet til eksisterende forsikringer på bygninger mv. Størrelsen på arealet begrenses oppad til 5 dekar, og også skader

på tilførselsvei vil bli dekket av naturskadeforsikring for den delen som ligger innenfor dette arealet.

Fristen for å melde fra om oppstått skade foreslås forlenget fra fire uker til tre måneder, samtidig som det blir gitt anvisning på en strengere praksis når det gjelder oppreisning for oversittelse av fristen.

Lovframlegget inneholder også noen presiseringer i forhold til gjeldende lov knyttet til taksering av skader.

2 Bakgrunn for lovforslaget

Statens naturskadefond ble opprettet i 1929 under Justis- og politidepartementet. Nå ligger ordningen under Landbruks- og matdepartementet. I budsjett-sammenheng betegnes ordningen som statens naturskadeordning. Statens landbruksforvaltning får overført den årlige bevilgning, og er sekretariat for styret for Statens naturskadefond som fatter vedtak etter naturskadeloven. Hovedformålet med naturskadeloven er å yte erstatning i de tilfeller hvor det ikke er mulig å tegne alminnelig forsikring mot den aktuelle naturskade. Skadelidte skal gjennom er-

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

statningsordningen kunne settes i stand til å fortsette sin virksomhet etter en naturulykke.

De forslag til endringer i naturskadeloven og lov om naturskadeforsikring som fremmes i denne proposisjonen ble varslet i Landbruks- og matdepartementets budsjettproposisjon for 2005, St.prp. nr. 1 (2004–2005). På side 117 er det inntatt følgende:

«Departementet orienterte i St.prp. nr. 1 (2003–2004) Stortinget om at departementet vil vurdere nærmere Naturskadefondet sine oppgaver framover m.a. i forhold til dei alminnelege forsikringar, og kome attende til dette seinare. I samband med budsjettbehandlinga hausten 2003, jf. Budsjett-innst. S. nr. 8 (2003–2004) uttala næringskomiteen sine medlem frå Høgre og Kristeleg Folkeparti at dei såg behov for ei nærmere vurdering av grensene mellom statens naturskadeordning og privat forsikring. Desse medlemmene bad departementet snarast setje i gang ein gjennomgang av naturskadeordninga med særleg vekt på ei vurdering av om dagens grenser er formålstenlege og eventuelt vurdere lovendringar. Departementet har gjort ein slik gjennomgang av ordninga og har sendt på høyring eit forslag til endring av naturskadelova og naturskadeforsikringslova som inneber at ansvaret for stormskade på skog og for naturskade på hageanlegg, gardsplassar og tilkomstveggar blir overført til alminneleg forsikring. Med omsyn til stormskadar på skog blir det likevel lagt opp til eit øvre tak der statens naturskadeordning skal tre inn i særlege katastrofesituasjonar for dei skogeigarane som har forsikra seg mot tap ved stormskade.

Tryggleiksmessig vil lovbestemte forsikringsordningar gi same effekt som løyving over statsbudsjettet for dei som inngår forsikringsavtaler. For den enkelte forsikringstakar vil omlegginga innebere forenklingar ved å kunne halde seg til berre eitt selskap/etat, medan ulemene vil knytte seg til noko høgare kostnader. Det blir vidare lagt opp til at den øvre beløpsavgrensinga blir oppheva, slik at dei som lir skade vil få dekka 85 pst. av skaden sjølv kor stor han er samt at fristen for å melde frå om skade blir forlenga frå 1 til 3 månader. Høyringssvara viser at skognæringa er negative til forslaget om at staten ikkje lenger skal ha same ansvar ved stormskade på skog som i dag, medan forsikringsselskapet Skogbrand viser til at ei utvida forsikringsordning på dette området vil vere vanskeleg å få etablert før 01.01.2006.

Endringsforslaget inneber at kostnadene til den statlege naturskadeordninga vil reduserast med om lag 24 mill. kroner årleg i gjennomsnitt. Dei nødvendige forslag til endringar i naturskadelova og naturskadeforsikringslova vil bli fremma i ein Odelstingsproposisjon for Stortin-

get hausten 2004 med sikte på at endringane i regelverket trer i kraft frå 01.01.2005. Endringane har vore varsla i rimeleg god tid og departementet går ut frå at marknaden får på plass permanent forsikringsordning, eller om nødvendig mellombels forsikringsordning som gjeld frå same tid.»

3 Høring av lovforslaget

Departementets forslag til endringer i naturskadeloven og lov om naturskadeforsikring ble sendt på høring 24. juni 2004 med høringsfrist 30. august 2004. Proposisjonen er utarbeidet med bakgrunn i høringsnotatet og de høringsuttalelser som departementet har mottatt.

Høringsinstansene var:

Justis- og politidepartementet
 Finansdepartementet
 Arbeids- og administrasjonsdepartementet
 Kommunal- og regionaldepartementet
 Miljøverndepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Nærings- og handelsdepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Styret for Statens naturskadefond
 Ankenemnda for Statens naturskadefond
 Skogbrand forsikringsselskap
 Norsk Naturskadepool
 Forbrukerrådet
 Konkurransetilsynet
 Finansnæringens hovedorganisasjon
 Norges Skogeierforbund
 Norskog
 Norges Bondelag
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norges vassdrags- og energidirektorat
 Politiets fellesforbund

Det ble avgitt til sammen 16 høringsuttalelser – fra 7 departementer, 1 direktorat, 4 næringsorganisasjoner, Forsikringsselskapet Skogbrand, Norsk Naturskadepool, Forbrukerrådet og Konkurransetilsynet.

4 Stormskader på skog

4.1 Innledning

Departementet har tidligere vurdert forholdet mellom naturskadeloven og forsikringsordningene. I Ot.prp. nr. 12 (1993–94) kapittel 3.3.1.2, er det uttalt følgende:

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

«Landbruksdepartementet har i sin vurdering lagt til grunn at det skjer en stadig oppgradering av forsikringstilbudene, og lovverket for naturskadeerstatninger må derfor justeres i takt med disse endringer. ... Når eventuelle bestemmelser skal justeres, må det legges vekt på at en ikke kommer i den situasjon at det ikke er dekning å få for et skadetilfelle. Justeringer mellom naturskadeerstatningen og forsikringsordningene må derfor skje koordinert.»

I kapittel 3.3.1.3 Erstatning for skader på skog, ble følgende uttalt om det gjeldende skillet mellom alminnelig forsikring og naturskadeordningen:

«Det skal imidlertid arbeides videre med saken med sikte på å klargjøre om grensedragningen mellom naturskadeloven og forsikringsordningene bør endres. Eventuelle endringer i bestemmelsene vil bli forelagt Stortinget.»

I Innst. O. nr. 23 (1993–1994) side 1 og 2 har Næringskomiteen bl.a. følgende merknader:

«Fleirtallet, medlemene fra Arbeidarpartiet, Høgre og Framstegspartiet, viser til eksisterende forsikringstilbud for f.eks. oppdrettsanlegg og skog, og ser det som positivt at slike forsikringsordninger vidareutviklast....

Flertallet, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet, viser til proposisjonen der det blir varslet at Regjeringen vil arbeide videre med spørsmålet om grensedraging mellom naturskadeloven og forsikringsordningene. Flertallet forutsetter at departementet vil komme til Stortinget med en melding om eventuelle endringer i bestemmelsene. Flertallet vil peke på at grensene mellom forsikring og naturskadeerstatning må settes slik at kostnadene ikke virker hindrende for tegning av forsikring.»

Næringskomiteen kommenterte dette tema og så under budsjettarbeidet høsten 2003, og departementet har nå bl.a. vurdert mulighetene for å overføre større ansvar for stormskader på skog til alminnelig forsikring. Departementet har lagt til grunn at de foreslåtte endringer når det gjelder stormskader på skog ikke skal føre til at skadetilfeller blir udekket, og at grensene settes slik at kostnadene ikke virker hindrende for tegning av forsikring, jf. Ot.prp. nr. 12 (1993–94) og Innst. O. nr. 23 (1993–94).

4.2 Gjeldende rett

Ved skade på skog gis det etter naturskadeloven § 5 annet ledd erstatning etter forskrift fastsatt av Kongen (forskrift 2. juni 1995 nr. 515 om taksering og erstatning av naturskader). Stormskader på

skog står i dag i en spesiell stilling fordi erstatningen etter denne type skader er delt mellom statens naturskadeordning og alminnelig forsikring.

Skogeiere kan i dag tegne forsikring mot skader forårsaket av storm og brann. Når det gjelder stormskader finnes det to forsikringsordninger; ungskogforsikring og tømmerkogforsikring. Ungskogforsikringen dekker venteverditap og foryngelseskostnader, mens tømmerkogforsikringen dekker økte driftskostnader forårsaket av stormen, redusert salgsverdi som følge av dårligere virkeskvalitet og rotverdien av redusert salgbart kvantum forårsaket av høy stubbing, brekkskader og lignende.

Forsikringsutbetaling for stormskade etter ungskog- og tømmerkogforsikring gis maksimalt for et areal som før skade hadde et beregnet tømmervolum, henholdsvis for tømmervolum tilsvarende 2 års nyttbar tilvekst på forsikret skogeiendom i samme kommune. Forsikringen dekker kun skader i økonomisk drivverdig skog, og skader der det enkelte skadefelt er større enn 2 dekar.

Siden det foreligger en mulighet for å tegne forsikring ytes det ikke erstatning fra statens naturskadeordning til de skogeiere som ikke har tegnet forsikring for skader under 2 års beregnet produksjonsnivå, jf. naturskadeloven § 1.

Reglene for erstatning av stormskader på skog er gitt i forskriften §§ 8–10 og 12. Det fremgår her bl.a. at erstatning for stormskade på skog er begrenset til skade på skogsvirke på rot, og at det skal gjøres fradrag for et kvantum tilsvarende 2 års beregnet produksjonsnivå. For øvrig gjelder de samme regler for erstatning av stormskader på skog som for andre naturskader.

Ved stormskader på skog som ikke regnes som økonomisk drivverdig, skal det bare holdes takst dersom skadelidte kan dokumentere at skogoppsynet finner at opprydding er ønskelig. Taksten skal settes til de kostnader opprydding på arealet medfører.

I tillegg til stormskader gis det erstatning for andre naturskader på skog. Skader forårsaket av stein-, jord- og snøskred samt flom er det mest vanlige.

Reglene om erstatning for andre naturskader enn stormskader på skog er gitt i forskriften § 11. Ved slike skader på skog vil som regel kostnader knyttet til arealoppretting være vesentlig høyere enn tapet av skogsvirke på rot. Videre gjøres det ved denne type skader ikke fradrag for 2 års beregnet produksjonsnivå, ettersom slike skader ikke er dekket gjennom en alminnelig forsikringsordning.

Om lag halvparten av skogeierne i Norge har forsikret skogen sin mot brann- og stormskader.

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

Det er store geografiske variasjoner når det gjelder forsikringsdekning. Mens om lag 40–50 prosent av skogarealet på Østlandet er forsikret når det gjelder tømmerkog, er tilsvarende tall 10–15 prosent for et stormutsatt område som Møre og Romsdal.

4.3 Høringsnotatet

Den eksisterende delingen mellom den statlige erstatningsordningen og alminnelig forsikring når det gjelder stormskader på skog, innebærer at forsikringsbransjen i dag har kompetanse og erfaring når det gjelder taksering og erstatning av denne type skader. Departementet mente derfor at det må kunne utvikles et forsikringstilbud som dekker all stormskade på skog også ut over 2 års beregnet produksjonsnivå (nyttbar tilvekst).

Departementet foreslo at skogeierne skal kunne forsikre seg mot stormskade på skog ved en alminnelig forsikringsordning, og at statens naturskadeordning i utgangspunktet ikke lenger har til oppgave å yte erstatning for denne type naturskade. Departementet foreslo at naturskadeloven § 5 endres i tråd med dette.

Fra forsikringshold er det uttalt at kostnadene ved reassuranse vil bli uforholdsmessig store hvis erstatningsansvaret skal overtas uten noen begrensning mot de helt store katastrofestormer. Departementet foreslo derfor at statens naturskadeordning skal yte erstatning ved de aller største skadehendelsene.

Oversikt over takserte stormskader på skog etter den statlige erstatningsordningen, viser at en statlig inntreden f.eks. ved skader over 150 mill. kr, vil være aktuell svært sjelden. I løpet av de siste 20 årene er det kun nyttårsorkanen i 1992 som har resultert i erstatningsutbetalinger over 150 mill. kr. Skadetakster for perioden 1994 til 2003 viser et gjennomsnitt på 10,5 mill. kr.

Departementet mente at et slikt tak, hvoretter statens naturskadeordning skal tre inn, kan fastsettes på flere måter. I høringsnotatet ble det foreslått to alternativer:

Alternativ 1:

Statens naturskadeordning trer inn når en enkelt skade samlet overskrider et fastsatt beløp. En har diskutert 150 – 200 mill. kr. Når forsikringsselskapene kan påvise at det samlet vil bli utbetalt et slikt beløp, trer statens naturskadeordning inn og dekker det overskytende for de skogeiere som var forsikret, jf. ovenfor.

Alternativ 2:

Den gjeldende ordning med privat forsikringsdekning for maksimalt 2 års beregnet produksjonsnivå utvides til f.eks. 12 års beregnet produksjonsnivå. Statens naturskadeordning trer da inn og erstatter overskytende tap på den enkelte eiendom.

Begge alternativ innebærer at de som ikke har tegnet alminnelig forsikring heller ikke skal ha rett til erstatning fra statens naturskadeordning ved skader over det tak som blir fastsatt for de alminnelige forsikringsordninger.

4.4 Høringsinstansenes syn

Norges skogeierforbund gir uttrykk for at forslaget er både skuffende og problematisk. Skogeierforbundet oppfordrer departementet til ikke å gjennomføre de foreslåtte endringer, og uttaler bl.a. følgende:

«Vi oppfatter at Landbruksdepartementets hovedargument for omleggingen, er ønsket om å redusere statens utgifter allerede i kommende statsbudsjett. Omleggingen representerer rett og slett en overveltning av utgifter og risiko på næringen, i en tid hvor situasjonen er presset fra før. Mange andre land har sett den norske kombinasjonen av privat forsikringsordning og et offentlig sikkerhetsnett som et forbilde. Det er sterkt å beklage dersom denne ordningen, som tross alt representerer en beskjeden offentlig kostnad, nå vil bli avvirket. Spesielt bekymringsfullt er det at omleggingen planlegges samtidig med at vi stadig får indikasjoner på heftigere klimasvingninger og hyppigere stormskader i årene framover.»

Skogeierforbundet har ingen preferanse når det gjelder de to alternativene for et tak. Det uttales at begge alternativene er lite tilfredsstillende.

NORSKOG (Norsk skogbruksforening) mener også at endringene ikke bør gjennomføres.

Foreningen stiller spørsmålsteget ved at staten fraskriver seg ansvar knyttet til stormskader på skog i en tid da en må forvente større hyppighet av omfattende naturskader. Det pekes på at endringene vil redusere investeringene i skog, begrense mulighetene for miljøtilpassede hogster og medføre redusert avvirkning. Foreningen tar ikke stilling til hvilket alternativ av de to forslagene som bør velges.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag råder på det sterkeste Landbruksdepartementet til ikke å gjennomføre «den drastiske omleggingen av Naturskadefondets skogerstatning som er beskrevet i høringsnotatet». Laget mener at det bør gis bedre tid til å vurdere muligheter, begrensninger og kostnader ved en eventuell endring.

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

Ankenemnda for Statens naturskadefond har ingen spesielle merknader til endringene knyttet til stormskader på skog.

Forsikringsselskapet Skogbrand beklager at det foreslås å endre naturskadeloven slik at naturkatastrofer som kan føre til meget store skader for skogbruket ikke lenger skal være statens ansvar. Det anføres at i en situasjon med økende usikkerhet om klimaendringer og konsekvenser av dette, er det ikke noe positivt signal som sendes til skognæringen. Om de to alternativene for når naturskadeordningen skal tre inn, konkluderer Skogbrand slik:

«I spørsmålet om hvilket av de beskrevne alternativ for «katastrofetak» som er å foretrekke er Skogbrand sikker på at et tak for samlede erstatninger fra alminnelig forsikringsordning er det beste. I klartekst betyr det at Staten bør påta seg en form for reassurandøransvar. Vi vil sterkt fraråde å bare øke egenandelen for forsikrede skogeiere slik at omtrent halvparten av kubikkmassen for en enkelt skogeier må være ødelagt før han får hjelp av staten. For Skogbrand vil en grense på 12 ganger nyttbar tilvekst ha tilnærmet null betydning ved fastsettelse av forsikringspremien. Det finnes ingen statistikk som gjør det mulig å beregne den reduserte risiko et slikt system skulle innebære.»

Skogbrand har gitt uttrykk for at kostnadene med reassuransse vil bli meget store hvis ikke staten tar et ansvar for særlig omfattende skadehendelser.

Skogbrand har videre meddelt at det på den tid selskapet har hatt til disposisjon ikke har vært mulig å fastsette noen forsikringspremie for en eventuelt utvidet stormskadeforsikring. Skogbrand viser også til at en utvidet forsikringsordning på dette området først kan være på plass fra 2006.

4.5 Departementets vurderinger

Departementet mener det er riktig å overføre et større ansvar for stormskader på skog til alminnelig forsikring. På dette området foreligger det i dag et forsikringstilbud i markedet, som kan utvikles videre. Forsikringsbransjen har bred kompetanse på dette området, og det kan da ikke være behov for å opprettholde en statlig forvaltning under naturskadeordningen.

Fra forsikringshold er det uttalt at kostnadene ved reassuransse vil bli meget store hvis ikke staten tar et ansvar for meget store skadehendelser. For å unngå at kostnadene for den enkelte skogeier ikke skal virke hindrende for tegning av forsikring, jf. punkt 4.1 foran, foreslår departementet at statens

naturskadeordning skal tre inn ved de aller største skadehendelsene.

Når grensen for når statens naturskadeordning skal tre inn heves, antar departementet at dette vil føre til at flere vil forsikre skogen mot stormskadene enn tilfellet er i dag. Departementet antar at dette også vil slå positivt ut med tanke på forsikringspremiens størrelse.

Når det gjelder spørsmålet om valg av grunnlag for når statens naturskadeordning skal tre inn ved en særlig omfattende skadehendelse, finner departementet på bakgrunn av høringsuttalelsene at det er riktig å velge et fast kronebeløp, dvs. alternativ 1, jf. 4.3 foran. Det vil skape problemer i forhold til reassuransse å knytte et slikt tak til skadet kubikkmasse hos den enkelte forsikringstaker. Et tak som bygger på et fast beløp for samlet skadeomfang vil gi et bedre grunnlag for å oppnå reassuransse og fastsette prisen på forsikringene for den enkelte skogeier.

Departementet vil foreslå at det i forskrift blir fastsatt et slikt tak på 200 mill. kr for den enkelte skadehendelse. Når forsikringsselskapene kan dokumentere at det samlet vil bli utbetalt mer enn 200 mill. kr, skal naturskadeordningen tre inn og dekke det overskytende. Departementet vil sørge for at det foretas jevnlig inflasjonsjusteringer av beløpet. Departementet vil i forskrift fastsette de nærmere detaljer knyttet til et slikt tak.

Et sentralt spørsmål i forbindelse med den foreslåtte endring er om også de som ikke tegner alminnelig forsikring skal ha rett til erstatning fra statens naturskadeordning ved særlig omfattende skadehendelser. Hovedprinsippet i § 1 nr. 1 i naturskadeloven er at de som ikke har tegnet en alminnelig forsikring når det er anledning til det, ikke får erstatning fra statens naturskadeordning. Dette har som nevnt til nå vært regelen for skader på skog under 2 års beregnet produksjonsnivå (nyttbar tilvekst). Den endring som nå foreslås, fører til at skogeieren som hovedregel overtar risikoen for stormskader på sin skog. Hvis det ikke blir tegnet forsikring er dette et valg skogeieren selv tar. Når skogeieren selv har valgt ikke å tegne noen forsikring mot stormskader på skog, finner departementet det ikke rimelig at staten skal dekke skader i de tilfeller der skadehendelsen overstiger det tak som blir fastsatt. I så fall måtte det fastsettes et særskilt innslagspunkt for statens ansvar, og det ville bli unødig ressurskrevende for staten å administrere en slik ordning parallelt med private forsikringsselskaper for de meget sjeldne skadehendelser dette ville være aktuelt for. Departementet er på denne bakgrunn kommet til at det vil være best i samsvar med det hovedprinsipp som fremgår av § 1 nr. 1 i

naturskadeloven at det ikke ytes erstatning for naturskader i de tilfeller hvor det er anledning til å forsikre seg mot skaden ved en alminnelig forsikringsordning.

Når det gjelder tidspunkt for å få etablert en utvidet forsikringsordning for stormskader på skog, viser departementet til at endringene har vært varslet i rimelig god tid og at det er forutsatt at de skal gjelde fra 1. januar 2005. Departementet går derfor ut fra at markedet får på plass en permanent forsikringsordning, eller om nødvendig en midlertidig forsikringsordning som gjelder fra samme tid.

5 Naturskader på hage, hageanlegg og gårdsplass samt tilførselsvei

5.1 Innledning

Skader på hage, hageanlegg og gårdsplasser mv. er et annet tilfelle hvor det er aktuelt å vurdere grensedragningen mellom naturskadeordningen og alminnelige forsikringer, jf. det som er gjengitt foran i kapittel 4.1 fra Innst. O.nr. 23 (1993–1994).

Hager, hageanlegg og gårdsplasser blir jevnlig rammet av naturulykker. I erstatningssaker som er behandlet av styret for Statens naturskadefond, er det i perioden 1994 til 2003 årlig taksert skader på denne type objekter for 8,8 mill. kr i gjennomsnitt. I tillegg er noen skader som er registrert som skade på veier og bruer med i dette beløpet.

Hovedvekten av skader på hager, hageanlegg og gårdsplasser er flomskader og skredskader.

5.2 Gjeldende rett

Alminnelige forsikringsordninger gir i dag ikke dekning for naturskader på private hager, hageanlegg og gårdsplasser. Slike naturskader dekkes derfor i dag av den statlige naturskadeordningen, jf. naturskadeloven § 1 sammenholdt med § 3. Noen selskaper tilbyr i dag forsikringsordninger der naturskader på enkelte objekter i hageanlegg er dekket for et mindre beløp.

5.3 Høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at naturskader på hage, hageanlegg, gårdsplass og deler av tilførselsvei knyttet til bolig- og fritidshus heretter skulle fanges opp av husets brannskadeforsikring, ved at lov om naturskadeforsikring endres, og ikke dekkes av den statlige naturskadeordningen.

Departementet har hatt kontakt med Norsk Naturskadepool i forbindelse med vurderingen av om naturskade på hage, hageanlegg og gårdsplass skal omfattes av forsikringsdekning av bolig- og fritidshus. Styret i Norsk Naturskadepool har stilt seg positivt til en slik løsning.

Departementet mente en ved en endring i lov om naturskadeforsikring burde utvide forsikringsdekningen til bolig- og fritidshus til å omfatte naturskader på hager, hageanlegg og gårdsplasser, inkludert deler av tilførselsvei.

Departementet mente at det i tillegg til en vurdering av hva som ligger i begrepene hage, hageanlegg og gårdsplass, ville være hensiktsmessig å oppstille en maksimal arealgrense for å avgrense skadeobjektet. Det ble foreslått at hage, hageanlegg og gårdsplass skulle være forsikret mot naturskader innenfor et område på maksimalt 5 dekar knyttet til bolig- og fritidshus.

For landbrukseiendommer var det tatt sikte på at hage, hageanlegg og gårdsplass skulle omfatte det samme avgrensede arealet (innenfor 5 dekar) i tilknytning til våningshuset (bolighuset) med driftsbygninger, dersom arealet rundt våningshuset og driftsbygningene fremstår som en samlet enhet. Der våningshuset og driftsbygningene fremstår som en samlet enhet med hage, hageanlegg og gårdsplass innenfor arealavgrensningen, la lovforslaget i høringsnotatet altså ikke opp til at man skal skille ut et areal som anses bare å være til nytte for boligen. Det ble foreslått at skader på arealer knyttet til industrianlegg fortsatt skulle omfattes av den statlige ordningen, mens skader på gårdsplass i tilknytning til driftsbygning skulle dekkes av alminnelig forsikring. Departementet så dette som en konsekvens av at arealet rundt bolighus og driftsbygning fremstår som en samlet enhet.

Departementet foreslo at den delen av tilkomstveien som er innenfor avgrensningen av hage, hageanlegg og gårdsplass skulle omfattes av forsikringsdekningen, mens resterende privat vei frem til tilknytning til offentlig vei ble forutsatt dekket av den statlige naturskadeordningen. Det ble foreslått en maksimal begrensning på 100 meter for vei som skulle omfattes av forsikringsdekningen.

5.4 Høringsinstansenes syn

De høringsinstansene som kommenterer forslaget om å overføre ansvaret for skade på hage, hageanlegg og gårdsplass og tilførselsvei fra naturskadeordningen til alminnelig forsikring slutter seg til denne endringen.

Forbrukerrådet ser det som en naturlig prosess og utvikling at bl.a. hageanlegg og gårdsplass over-

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

føres til alminnelig forsikring og knyttes til eksisterende forsikringer på bygninger mv.

Norsk Naturskadepool uttaler bl.a. følgende:

«Norsk Naturskadepool ved styret stiller seg positive til en slik overføring, hva angår forsikring av hage/gårdsplass og tilkomstvei tilhørende bolig, fritidshus og landbrukseiendommer, som forslaget vedrører. For å sikre en enhetlig skadebehandling i forsikringsselskapene som er medlemmer av Norsk Naturskadepool ser vi imidlertid et behov for at presise definisjoner inntas i forskrift, som foreslått nedenfor. Etter vårt syn vil ikke den foreslåtte lovtekst, uten nærmere definisjoner i forskrifter, gi den nødvendige avklaring.»

Ankenemnda for statens naturskadefond uttaler bl.a. følgende:

«Ankenemnda har for sin del ikke motforestillinger mot at skader på hageanlegg osv. skal dekkes under naturskadeforsikringen, slik at skader tas ut fra Statens naturskadeordning.»

Ankenemnda uttaler videre at den tviler på om det er hensiktsmessig å trekke en grense på 5 dekar for hage/gårdsplass, da det er svært få forsikringstakere som har hage/gårdsplass ut over dette. Det anføres at både denne avgrensingen og 100-metersbestemmelsen som var med i høringsnotatet vil kunne medføre unødvendig ressursbruk knyttet til oppmåling og tolking.

5.5 Departementets vurderinger

Det er bred enighet om at erstatning for skader på hage, hageanlegg og gårdsplasser, inklusive tilførselsveier, bør kunne overføres fra statens naturskadeordning til alminnelig forsikring.

Ankenemnda har reist tvil om det er hensiktsmessig å ha arealgrense. Departementet mener det vil være mest ryddig å ha en slik fast grense, både i forholdet mellom forsikringsselskap og forsikringstaker, og som en udiskutabel anvisning på når statens naturskadeordning eventuelt tar over ansvaret for naturskader. Grensen på 5 dekar er bevisst satt høyt for å dekke de langt fleste hager og gårdsplasser.

I høringsnotatet hadde departementet som nevnt en vurdering av om forsikringen burde dekke skader på tilførselsveier ikke bare innenfor hagen, hageanlegget eller gårdsplassen, men f.eks. videre helt ut til offentlig vei. Det ble i høringsnotatet foreslått en maksimal begrensning på 100 meter for vei som skulle dekkes av forsikringen. Departementet er i ettertid kommet til at det vil være enklere å forholde seg til en ordning hvor forsikrings-

dekningen begrenser seg til skader på den delen av tilførselsvei som ligger innenfor den definerte hage, hageanlegg eller gårdsplass, begrenset oppad til 5 dekar. Statens naturskadeordning vil da dekke skader på private veier ut over dette. Departementet foreslår etter dette at forsikringsdekningen begrenser seg til skader på den delen av tilførselsvei som ligger innenfor den definerte hage, hageanlegg eller gårdsplass, begrenset oppad til 5 dekar.

Norsk Naturskadepool etterlyser enkelte nærmere presiseringer for å sikre en enhetlig skadebehandling i forsikringsselskapene. Departementet viser her til spesialmerknadene under punkt 9.2 som gir nærmere anvisninger på hva som ligger i «hage, hageanlegg og gårdsplass» mv.

6 Meldefrist for skader

6.1 Innledning

Det er et vilkår for å få erstatning etter naturskadeloven at skaden er meldt til lensmannen, alternativt tingretten utenfor lensmannsdistriktene. Det har vært hevdet at fristen for å melde inn naturskader er for kort, og at dette fører til unødig mange søknader om oppreisning for oversittelse av fristen.

6.2 Gjeldende rett

Etter naturskadeloven § 7 skal en skade meldes inn senest fire uker etter at den inntrådte. Begrunnelsen for en så vidt kort meldefrist har dels vært at skadens årsak og omfang blir vanskeligere å fastslå etter hvert som tiden går, dels hensynet til at skadelidte bør kunne komme raskt i gang med gjenoppretting av skaden. Styret for Statens naturskadefond kan bestemme at en erstatningssak skal tas opp til behandling selv om meldefristen er oversittet dersom omstendighetene taler for det. Gjennom ankenemndas klagesaksbehandling har denne bestemmelsen blitt praktisert relativt liberalt, slik at det har blitt gitt oppreisning for oversittelse av fristen selv når den har vært oversittet i mange måneder. Begrunnelsen har vært at forarbeidene til naturskadeloven har gitt føringer på at bestemmelsen skal praktiseres med en viss liberalitet, og at det ikke er meningen at fristen skal stenge for berettigede krav.

Praktiseringen av dagens regler om oppreisning for oversittelse av meldefristen kan fremstå noe uklar med hensyn til hvilke momenter som taler for at oppreisning gis. Etter naturskadeloven § 7 skal det kunne gis oppreisning dersom omstendighetene taler for det, og forsinkelsen ikke medfører

«noen annen ulempe», jf. «*Innstilling om sikring mot og erstatning for naturskader*» fra 1959. Ut over dette fremgår det verken av loven eller forarbeidene hvilke momenter som kan eller bør vektlegges ved vurderingen av om oppreisning skal gis. Dette kan skape forskjellsbehandling mellom ellers like tilfeller. De som forholder seg til lovens hovedregel taper sitt krav, mens de som ikke godtar et avslag vil kunne få oppreisning.

6.3 Høringsnotatet

Departementet mente det er grunnlag for å foreslå endringer i meldefristens lengde og reglene for oppreisning for oversittelse av meldefristen. I høringsnotatet ble meldefristen foreslått forlenget til tre måneder etter at skaden oppstod. Departementet mente at en slik frist burde være tilstrekkelig til at en grunneier kan besiktige sin eiendom etter en naturulykke.

Departementet foreslo videre at anledningen til å gi oppreisning for oversittelse av meldefristen skulle innskrenkes, og fremmet forslag om endringer i naturskadeloven § 7 som skulle gjenspeile dette. Etter forslaget skulle oppreisning bare gis dersom *særlige grunner* taler for det. Det ble anført at behovet for oppreisning vil bli redusert hvis meldefristen forlenges fra fire uker til tre måneder. Departementet la videre til grunn at skadelidte som hovedregel bør tape sitt krav dersom meldefristen oversittes.

6.4 Høringsinstansenes syn

Både Norges Skogeierforbund, Ankenemnda for Statens naturskadefond og Forbrukerrådet har merknader til forslaget om endring av meldefristen. *Norges Skogeierforbund* mener at fristen må utvides til minimum tre måneder, og peker på at det for skogskader i visse situasjoner er større behov for utvidet frist enn for andre type skader. *Ankenemnda og Forbrukerrådet* går inn for at dagens praksis for å få oppreisning for oversittelse av meldefristen beholdes dersom fristen settes til tre måneder. Begge mener imidlertid at meldefristen bør samordnes med forsikringsavtalelovens tilsvarende bestemmelse som er ett år.

6.5 Departementets vurderinger

Høringsinstansene har gitt sin tilslutning til å endre fristen for å melde fra om naturskader fra fire uker til 3 måneder, og departementet fremmer forslag

om en lovendring i samsvar med dette. Departementet har vurdert om meldefristen bør harmoniseres med forsikringsavtalelovens bestemmelse, dvs. ett år etter at forsikrede fikk kunnskap om de forhold som begrunner kravet, jf. forsikringsavtaleloven § 8–5. En mener imidlertid at hensynet til å kunne fastslå skadens omfang taler mot en så lang meldefrist. Hvis det samlede skadeomfang er stort er det også viktig at staten får oversikt over erstatningsomfanget rimelig raskt.

Ved vurderingen av om det skal gis oppreisning for oversittelse av meldefristen, mener departementet det bør legges vekt på skadelidtes mulighet til å melde skaden innen fristens utløp. Det bør være særlige grunner som har ført til fristoversittelsen. Av hensyn til likebehandling bør dette være utgangspunkt for vurderingen av om oppreisning skal gis. Med de kommunikasjonsmuligheter som er i dag, er det naturlig å innskjerpe overholdelsen av slike frister. Nærmere om hva som skal anses som *særlige grunner* er inntatt i kapittel 9.1, under merknadene til naturskadeloven § 7.

7 Reglene om taksering

7.1 Innledning

Departementet har foretatt en vurdering av avkortingsbestemmelsene i naturskadeloven § 11 annet ledd. En mener det ikke er behov for å gjøre vesentlige endringer i disse bestemmelsene, men foreslår noen justeringer i lovtekstene i naturskadeloven § 10 og § 11 annet ledd nr. 4.

7.2 Gjeldende rett

Når styret for Statens naturskadefond mottar en skadetakst, skal det avgjøre om det foreligger en erstatningsberettiget naturskade, og så utmåle erstatning, jf. naturskadeloven § 11 første ledd. Ved utmålingen av erstatning skal styret vurdere taksten, og foreta eventuelle avkortinger etter § 11 annet ledd nr. 2, 3, 4 og 6 dersom det finner grunn til det. Styret for Statens naturskadefond har vært restriktiv når det gjelder anvendelse av avkortingsbestemmelsene de siste 10–12 årene.

Etter naturskadeloven § 10 første ledd skal lensmannsskjønnet ved takseringen av en naturskade sette taksten til omkostningene ved gjenoppretting av skaden dersom gjenoppretting er mulig. Hvis det kreves at skaden utbedres på en slik måte at faren for naturskade minkes, skal merkostnader ved dette takseres særskilt, jf. takseringsforskriften § 6. Hvis den skadede gjenstand etter utbedringen vil få

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

større bruksverdi, skal dette også takseres særskilt, jf. § 10 første ledd. Ved fastsettelsen av erstatning kan så taksert økning i bruksverdi komme til fradrag, jf. § 11 annet ledd nr. 4.

Det fremgår av «*Innstilling om sikring mot og erstatning for naturskader*» fra 1959 at omkostningene ved gjenoppretting av skaden er kostnadene ved å sette den skadede tingen i samme stand som den var i før naturulykken inntraff. Dersom det ikke er hensiktsmessig å sette tingen tilbake i samme stand, gis det i innstillingen uttrykk for at dette bør komme i fratregg slik at staten ikke dekker en verdistigning. Dette innebærer at verdistigning skal takseres særskilt, men praksis varierer noe i slike tilfelle. I 1979 ble loven endret på dette punktet, slik at det var eventuell økning i bruksverdien som skulle komme i fratregg. Begrunnelsen var at naturskadeloven § 11 annet ledd nr. 2 bruker begrepet bruksverdi.

7.3 Høringsnotatet

Etter en naturskade vil det i noen tilfeller være åpenbart at det ikke er hensiktsmessig å tilbakeføre den skadede tingen til samme stand som den var i før skaden inntraff. Det er viktig å skille mellom hva som er gjenoppretting av skade, og hva som er sikringstiltak for å hindre at skader skjer igjen. I de tilfeller der en oppgradering ikke blir regnet som et sikringstiltak, har det i praksis vist seg vanskelig ved takseringen å fastslå om den skadede gjenstand etter gjenoppretting får større bruksverdi enn den hadde før skaden inntraff. Selv om bruksverdien for eieren er uforandret, kan kvalitets- eller standardhevingen føre til at for eksempel omsetningsverdien på eiendommen stiger. I høringsnotatet mente departementet at en slik kvalitets- eller standardheving ikke bør dekkes av den statlige naturskadeordningen. Hvis skadelidte på grunn av krav fra offentlig myndighet eller selv ønsker å utbedre på en måte som gjør at risikoen for skade minkes, burde skadelidte selv dekke utgiftene ved dette. Det samme gjelder hvis standarden på det skadede objektet heves.

Departementet foreslo derfor å erstatte begrepet *bruksverdi* i § 10 med *verdistigning* slik loven lød før lovendringen i 1979. Departementet mente verdistigning henspiller mer på teknisk verdi eller omsetningsverdi enn den subjektive verdien for eieren slik bruksverdi gjør.

Endringen i § 10 medfører at § 11 annet ledd nr. 4 ble foreslått endret tilsvarende. Ved fastsetting av erstatningen kan styret for Statens naturskadefond trekke fra den takserte verdistigningen dersom det finnes rimelig. Dette innebærer at erstatningen kan

fastsettes til kostnadene ved å gjenopprette skaden, mens utbedring ut over dette må skadelidte selv dekke dersom det av rimelighetsgrunner ikke gis erstatning også for kostnader som medfører verdistigning.

Begrepet bruksverdi er også brukt i avkortingsbestemmelsen i § 11 annet ledd nr. 2. Erstatningen kan nedsettes eller helt nektes når ting som ikke har bruksverdi blir rammet av en naturskade eller når gjenanskaffelsesverdien er vesentlig høyere enn bruksverdien. Departementet mente det er hensiktsmessig å beholde bruksverdigrepet i denne bestemmelsen. Det er andre vurderinger enn dem som er aktuelle etter § 11 annet ledd nr. 4 som gjøres ved eventuell avkorting etter denne bestemmelsen. Etter § 11 annet ledd nr. 2 er det tingens bruksverdi før skaden inntraff som er avgjørende.

Naturskadeloven §§ 8 og 9 gir regler om taksering av naturskader. Lovens hovedregel er at naturskader skal takseres ved lensmannsskjønn. Bestemmelsene om dette kan fremstå som noe kompliserte. Departementet foreslo enkelte endringer i § 8 for å gjøre reglene lettere tilgjengelige. Endringene er nærmere omtalt i kapittel 9.1 i kommentarene til § 8.

7.4 Høringsinstansenes syn

Det er ikke kommet bemerkninger fra noen av høringsinstansene til forslaget om å erstatte begrepet bruksverdi med verdistigning, eller de foreslåtte endringer i § 8.

7.5 Departementets vurderinger

Departementet fremmer forslag til endringer i naturskadeloven §§ 8, 10 og 11 annet ledd nr. 4 i samsvar med det som fremgår av kapittel 7.3 foran.

8 Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslagene til lovendringer vil ha visse administrative og økonomiske konsekvenser. De administrative konsekvensene vil særlig bestå i at det arbeidet som styret for Statens naturskadefond i dag har i forbindelse med stormskader på skog og naturskader på hager, hageanlegg og gårdsplasser samt tilførselsvei i hovedsak vil bli overført til forsikringselskapene. Omleggingen vil også medføre at behovet for lensmannsskjønn vil bli noe redusert. Det

er også grunn til å anta at den samlede ressursbruken vil gå noe ned, særlig i forhold til stormskader på skog hvor både styret for Statens naturskade-fond og et forsikringsselskap i dag i en del tilfeller behandler søknader om erstatning for de samme skadehendelser. Det må anses å være en fordel at den enkelte skadelidte for disse typer skader i hovedsak i motsetning til i dag kan forholde seg til en instans.

Basert på erfaringstall for de siste 10 år kan det antas at utgiftene til naturskadeerstatninger vil bli redusert med i størrelsesorden ca. 20 mill. kr pr. år i gjennomsnitt, hvorav ca. 8–10 mill. kr gjelder redusert utbetaling ved skogskader og ca. 10–12 mill. kr ved skader på hager, hageanlegg og gårds-plasser mv. Forskriftsendringen knyttet til opphevelse av den øvre beløpsgrense for skadelidtes andel, omtalt i Landbruks- og matdepartementets budsjettproposisjon for 2005, jf. kapittel 2 foran, vil gi en ytterligere innsparing på statsbudsjettet på ca. 4 mill. kr. Forsikringsselskapene vil på sin side beregne en viss økning i forsikringspremiene. For hager, hageanlegg og gårds-plasser forventes økningen å bli ganske beskjeden på grunn av de relativt lave utbetalingene ved denne type naturskader hen-satt til det store antallet forsikringstakere. Når det gjelder forsikring av skog mot stormskader, vil premieøkningen bli en del høyere ettersom statistikk for tidligere år viser et relativt større skadeomfang i forhold til innbetalt premie enn ved skader på hager, hageanlegg og gårds-plasser. Det vil imidlertid være anledning til å benytte skogavgiftsmidler til dekning av forsikringspremiene. Skogeiere som ikke tegner forsikring står uten den sikkerhet som naturskadeordningen kostnadsfritt til nå har representert for skader ut over 2 års beregnet produksjonsnivå (nyttbar tilvekst), på linje med dem som ikke tegner boligforsikring.

9 Merknader til de enkelte bestemmelsene

9.1 Til endringene i naturskadeloven

Til § 5

Det foreslås inntatt i første ledd, 2. punktum at det ikke kan gis erstatning for stormskader på skog etter naturskadeloven, dersom ikke noe annet er bestemt i forskrifter gitt av Kongen. Med stormskader forstås alle skader forårsaket av vind, og knyttes ikke alene til storm som et meteorologisk begrep. Forskriftene vil bl.a. kunne inneholde nærmere anvisninger på hvilket tak som skal gjelde for de

alminnelige forsikringer i et katastrofetilfelle. For nærmere omtale av dette vises det til kapittel 4.3.

Til § 7

Fristen for å melde fra om en skade foreslås forlenget fra fire uker til tre måneder etter at skaden inntrådte. Er det en storm som varer over flere dager, regnes fristen fra den dag stormen stilnet av. Videre foreslås det at det kun kan gis oppreisning for oversittelse av fristen dersom særlige grunner taler for det. Styret i Statens naturskade-fond må vurdere spørsmålet om å akseptere en oversittelse av fristen i det konkrete tilfelle. Praktiseringen av bestemmelsen bør være streng. Med særlige grunner menes tilfelle hvor den skadelidte på grunn av sykdom, inntrufne omstendigheter eller mangel på faktiske muligheter ikke har kunnet komme til eien-dommen for å gjøre seg kjent med skaden. Endringen innebærer at en oversittelse av meldefristen som hovedregel vil føre til at skadelidte taper sin rett til erstatning. Styrets avslag på søknader om å få akseptert en oversittelse av fristen, kan påklages til ankenemnda for Statens naturskade-fond. Det vises til nærmere omtale av denne endringen i kapittel 6.3.

Til § 8

Første ledd foreslås endret slik at det fremgår helt klart at lovens hovedregel er at naturskader skal takseres ved lensmannsskjønn. Det er ikke gjort realitetsendringer i forhold til gjeldende bestemmelse.

Forslag til annet ledd tilsvarende med noen endringer gjeldende tredje ledd. I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å fravike hovedregelen om taksering ved lensmannsskjønn, enten ved at skaden takseres av en privat takstmann, eller at skadelidtes skadeoppgave godtas. Det foreslås presisert i loven at skadelidtes samtykke må foreligge før fondsstyret bestemmer en alternativ taksering. Grunnen til dette er at skadelidte gjennom å godta alternativ taksering, fraskriver seg retten til å begjære overskjønn. Det må sørges for at slikt samtykke kan dokumenteres i ettertid. Dersom ikke fondsstyret gir samtykke til at skaden kan takseres på annen måte, må skaden takseres etter reglene for lensmannsskjønn. Forslaget innebærer at en avvikler ordningen etter gjeldende lov med en mulighet for å kreve takst holdt ved rettslig skjønn. Alle naturskader skal etter dette takseres ved lensmannsskjønn dersom ikke fondsstyret godtar privat taksering eller skadelidtes skadeoppgave.

Forslag til tredje ledd tilsvarende gjeldende annet

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

ledd, men det foreslås presisert i lovteksten at takststyreren skal foreta en selvstendig vurdering av om det er grunnlag for å holde takst.

Forslag til fjerde ledd tilsvarer gjeldende fjerde ledd.

Til §§ 10 og 11

Begrepet *bruksverdi* i gjeldende § 10 første ledd og § 11, annet ledd nr. 4 foreslås erstattet med *verdistigning*. Dette vil gi fondsstyret hjemmel til å gjøre avkortinger ved erstatningsutmålingen der gjenopprettingen har ført til en verdistigning på det skadede objekt. Dersom objektet har fått høyere omsetnings- eller teknisk verdi kan dette komme til fratrekk. Dette gjør bestemmelsen mer håndterbar i forhold til dagens regel om at økt bruksverdi kan komme til fradrag. En vei kan få økt teknisk verdi som følge av en gjenoppretting uten at bruksverdien øker, og dette bør etter departementets mening kunne komme til fratrekk ved erstatningsutmålingen. Det vises for øvrig til omtale av dette i kapittel 7.3 foran.

9.2 Til endringen i lov om naturskadeforsikring

Til § 1 første ledd

I et nytt 3. punktum er det inntatt bestemmelse om at en forsikring på bolighus og fritidshus også skal omfatte naturskader på hage, hageanlegg og gårds plass, oppad begrenset til 5 dekar, inkludert den delen av tilførselsvei som ligger innenfor denne hagen, hageanlegget og gårdsplassen.

Departementet legger til grunn at for landbrukseiendommer skal hage, hageanlegg og gårds plass omfatte det samme avgrensede arealet (innenfor 5 dekar) i tilknytning til våningshuset (bolighuset) med driftsbygninger, dersom arealet rundt våningshuset og driftsbygningene fremstår som en samlet enhet. Der våningshuset og driftsbygningene fremstår som en samlet enhet med hage, hageanlegg og gårds plass innenfor arealavgrensningen, skal man ikke skille ut et areal som bare anses å være til nytte for boligen. Skader på arealer knyttet til industrianlegg skal omfattes av den statlige ordningen, mens skader på gårds plass i tilknytning til driftsbygning skal dekkes av alminnelig forsikring.

Grensen for hva som regnes som hage, hagean-

legg og gårds plass som tilhører et bolig- eller fritidshus vil i de fleste tilfeller være tomtegrensen. I noen tilfeller vil dette imidlertid kunne være en for omfattende definisjon. Det kan gjelde mindre landbrukseiendommer som først og fremst har en funksjon som bosted, og i tillegg hus eller hytter på relativt store tomter.

Begrepene hage og hageanlegg er omtalt i Andreas Arntzen, Forsikringsrett (1995) side 155–156, der det blant annet heter følgende:

«Med «hage» menes vanligvis det område omkring et beboelseshus som tilhører huseieren, og som disponeres av ham eller husets beboere. Også det areal som for en større villaeiendom betegnes som «park», er hage i vilkårenes forstand. Begrepet «hageanlegg» omfatter vegetasjon, bed, trapper, gelendre, porter, forstøtnings- og pyntemurer, svømme- og andre bassenger, veier, broer og andre innretninger i hage, som ikke er løsøre eller del av bygning. ... Hageanlegg omfatter videre hagens pryde- og nyttevekster, så som prydrær og prydbusker, frukttrær, bærbusker, hageblomster, grønnsaker og gressplen. ... Om vilkårenes begrep «hageanlegg» også omfatter naturens egen vegetasjon, f.eks. ville trær og busker, samt gressvoll på en naturtomt, kan være noe tvilsomt. Slik vegetasjon er ikke anlagt. Blant toneangivende selskaper er det imidlertid praksis at naturlig vegetasjon som man under eiendommens bebyggelse eller hagens bearbeidelse bevisst har tatt sikte på å bevare, eller som representerer et estetisk og økonomisk aktivum for eiendommen, anses som hageanlegg.»

Med hageanlegg i lov om naturskadeforsikring forstås en opparbeidet hage knyttet til bolig- eller fritidshus. Forsikringen skal dekke skade på grunn, beplantning og forstøtningsmurer, samt tekniske eller andre innretninger som er en naturlig eller nødvendig del av hageanlegget. Sitatet ovenfor gir veiledning ved vurderingen av hvilke objekter som omfattes av «hageanlegg».

Med gårds plass forstås det areal som er bearbeidet med sikte på transport inn til bebyggelse, samt parkering og buksering av kjøretøyer m.m., det som gjerne blir kalt tunet på eiendommen. Med gårds plass menes gårds plass både i tilknytning til bolig- og fritidshus og landbrukseiendommer.

En tilførselsvei er en vei som er opparbeidet for eller nødvendig for å komme fra eller til eiendommens bebyggelse.

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

Landbruks- og matdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et fremlagt forslag til proposisjon til Stortinget om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring.

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

I

I lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) gjøres følgende endringer:

§ 5 skal lyde:

Det gis ikke erstatning for skade på avling på rot, skip og småbåter og ting i disse, luftfartøy, fiskeredskap, utstyr i sjøen for produksjon av fisk, fisk i steng, lås eller dam, antenner, skilt o.l., utstyr for utvinning av olje, gass eller andre naturforekomster på havbunnen, kontanter og verdipapirer. *Det gis heller ikke erstatning for stormskader på skog, dersom ikke noe annet følger av nærmere forskrifter gitt av Kongen. I tilfeller som nevnt i første punktum kan fondsstyret likevel gi hel eller delvis erstatning dersom særlige forhold tilsier det og det ikke er adgang til å forsikre seg mot slike skader nevnt i første setning ved en alminnelig forsikringsordning.*

Er det tinglyst erklæring som nevnt i § 14, ytes det ikke erstatning for skade på byggverk oppført etter at tinglysing er skjedd, eller for løsøre som befinner seg i byggverket, når skaden er av slik art som erklæringen gjelder. Der det er tinglyst slik erklæring, kan det ikke ytes erstatning for skader inntrådt etter at det er gitt tilskudd til fraflytting basert på hele eiendommens verdi. *Kongen* kan gi forskrift om at det ikke skal gis erstatning for visse arter av byggverk.

§ 7 skal lyde:

Det er et vilkår for å få erstatning at skaden er meldt til lensmannen – utenfor lensmannsdistrikt til tingretten – senest *tre måneder* etter at den er inntrådt. *Fondsstyret* kan bestemme at saken skal tas under behandling selv om meldingsfristen er oversittet dersom *særlige grunner* taler for det.

§ 8 skal lyde:

Taksten fastsettes ved skjønn som i lensmannsdistrikt styres av lensmannen. Utenfor lensmannsdistrikt oppnevnes takststyreren av tingretten. *Ska-*
den skal takseres så snart som mulig.

Fondsstyret kan med samtykke fra skadelidte bestemme at skaden takseres på annen måte. Ved mindre skader kan fondsstyret godta skadelidtes skadeoppgave.

Takststyreren skal vurdere om det er grunnlag for å avholde takst. Kommer takststyreren til at det ikke bør holdes takst fordi skademeldingen er kommet for sent, eller fordi vilkårene for erstatning ikke foreligger, sender *styreren* meldingen med sin uttalelse til fondsstyret. Det samme gjelder dersom *styreren* finner at annet ledd bør anvendes, eller dette er begjært av skadelidte. *Fondsstyret avgjør om takst blir holdt. Fondsstyrets vedtak kan ikke påklages.*

Skadelidte kan kreve takst på egen bekostning dersom fondsstyret vedtar at takst ikke skal holdes. *Fristen* for å kreve takst er to uker etter at han fikk melding om vedtaket. Ender saken med at han får erstatning, har han krav på dekning av omkostningene overensstemmende med reglene i § 9 fjerde ledd.

§ 10 første ledd skal lyde:

Kan skaden gjenoprettes, settes taksten til omkostningene ved det. Vil den skadde gjenstand etter utbedringen få større verdi enn den hadde før skaden inntraff, skal *verdistigningen* takseres særskilt. Dersom det kan være grunn for fondsstyret til å sette vilkår som nevnt i § 14 annet ledd, skal utgiftene til slike tiltak takseres særskilt.

§ 11 annet ledd nummer 4 skal lyde:

4. Ved fastsetting av erstatning kan fondsstyret trekke fra den takserte *verdistigningen* etter § 10 dersom det finnes rimelig.

II

I lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring gjøres følgende endringer:

§ 1 første ledd skal lyde:

Ting i Norge som er forsikret mot brannskade, er også forsikret mot naturskade, dersom skaden

Om lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskadeforsikring

på vedkommende ting ikke dekkes av annen forsikring. Med naturskade forstås skade som direkte skyldes naturulykke, så som skred, storm, flom, stormflo, jordskjelv eller vulkanutbrudd. *Er den forsikrede ting et bolighus eller fritidshus, omfatter forsikringen også naturskader på hage, hageanlegg og gårdsplass oppad begrenset til 5 dekar, inkludert den*

delen av en tilførselsvei som ligger innenfor hagen, hageanlegget og gårdsplassen.

III

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Trykk: A/S O. Fredr. Arnesen, November 2004